

Lapse päevikus peitus narkokogemus

Kahtlustavad emad peavad rahulikuks jääma

Lehitsesin salaja oma 14-aastase tütre päevikut. Oma suureks õuduseks avastasin peatüki, kus ta kirjutab oma esimesest narkootikumide tarvitamise kogemusest. Olen hirmul. Ma ei tea, mida teha. Ma ei taha, et temast saaks narkomaan.

Kuidas ma saaksin ja peaksin teemaga nendel teemadel rääkima nii, et ta päeviku lugemisest aimu ei saaks.

ema Tallinnast

Kui olete salaja lapse päevikut lugenud, siis te ei tohiks seda tütrele öelda. Samuti ei tohiks välja näidata, et teate, mis seal kirjas oli, seda eriti kui tütar ise pole emale päevikupidamisest midagi rääkinud.

Kui ema hakkaks nüüd järsult käituma, ebadelikaatseid nõudmisi esitama või midagi ütleva, võib see suhted tütrega hoopiski rikkuda. Sellisel juhul on tulevikus lapsega veelgi raskem kontakti saavutada.

Lapse silmad reedavad

Üldiselt ei tohiks esialgu kohe nii väga närveerida ega tasakaalukust kaotada. Juhuslik kuritarvitamine ei tähenda veel sõltuvust. Üks kord narkootikumide proovimist ei tähenda veel, et ta on millessegi haigestunud. Sõltuvus kujuneb välja pikemaajalise tarvitamise järel, mille tulemusena tekib esmalt psüühiline sõltuvus, millest hiljem areneb välja füüsiline sõltuvus. Selleks peab ta narkootikume tarvitama vähemalt kaks kuni kolm kuud või pool aastat. Kõik sõltub narkootikumist, mida tarvitatakse.

Enamik noori alustab Ecstasy tabletidest. Ilmselt pidas seegi laps just neid silmas. Ecstasyt tarvitavad noored, et olla lõbusamad ja kauem vastu pidada. Ema peaks nüüd siiski rohkem oma lapsele tähelepanu pöörama. Võiks jälgida, millised on lapse silma pupillid. Laiad pupillid vii-

**neljasilma
jutt**

VIIVE TERAS
psühhiaater

Teid vaevavatele küsimustele saate vastuse, kui kirjutate Eesti Päevalehe elutoimetusele aadressil Narva mnt 13, Tallinn EE 0001 või helistate telefonil 6 144 210.

tavad amfetamiini tüüpi narkootiliste ainete tarvitamisele. Kui pupillid on kitsad, on vahetult tarvitatud opioide või heroini. Süstimise korral on käsivartel näha jäljed.

Kui ema näeb, et laps on tavapära-
tult lõbus ning tema kõne pole selge, võib laps olla narkootikumide mõju all, muidugi kui ei ole tunda alkoholi lõhna. Kui sarnaseid tunnuseid on märgatud ja emal on kahtlus, et tegemist on püsiva tarvitamisega, tuleks emal pöörduda erialaspetsialisti poole.

Konkreetsel juhul võiks ema muretseda kirjandust, mis tuleks kodus nähtavale kohale asetada. Üheks selliseks võiks olla Margarita Otteri "Narkootikumid," milles on kõike narkootikumidega seonduvat üksikasjalikult kirjeldatud. Ema ise peaks samuti raamatu läbi lugema, siis on probleemist parem ülevaade.

Kõigepealt tuleb võita usaldus

Lapsega nendel teemadel rääkides võiks vanem tuua näiteid elust ning rääkida, milleni narkootikumid võivad viia ning kuidas sõltuvus areneb. Kõik muidugi sõltub sellest, kuidas ema on varem lapsega tegeleenud. Kui seni pole lapsega usalduslike suhteid olnud, tuleb emal püüelda sinnapoole, et neid parandada.